

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 290

van **ELISABETH MEULEMAN**

datum: 11 december 2020

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Ontwikkeling centrale toetsen - Implicaties voor leerlingen met speciale behoeften

Een samenwerkingsverband van vijf universiteiten en twee hogescholen gaat centrale toetsen ontwikkelen die alle Vlaamse leerlingen op vier momenten in hun schoolcarrière zullen afleggen.

Er is een academisch steunpunt aangesteld om ook voor Vlaamse scholen centrale toetsen te ontwikkelen. Het gaat om een speciaal voor deze opdracht opgezet samenwerkingsverband van de vijf Vlaamse universiteiten (UGent, KU Leuven, VUB, UA Antwerpen en U Hasselt) en twee hogescholen (AP Hogeschool en Arteveldehogeschool) onder leiding van professor Johan van Braak (UGent).

Het consortium zal als onafhankelijke instantie gestandaardiseerde, genormeerde, gevalideerde en net- en koepeloverschrijdende proeven uitwerken. De onderwijsverstrekkers worden betrokken in een klankbordgroep, zodat het eindresultaat gedragen is door het hele onderwijsveld.

De centrale toetsen zullen bij alle Vlaamse leerlingen afgenomen worden op twee momenten in het lager onderwijs en aan het einde van de eerste en derde graad van het secundair onderwijs.

Mijn vraag gaat in het bijzonder over de implicaties van deze beslissing voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Het gaat om allerlei aanpassingen en hulpmiddelen ter ondersteuning van de leerling. Sommige leerlingen mogen gebruikmaken van technische hulpmiddelen, zoals een rekenmachine en een formularium. Of leerlingen met dyslexie die meer tijd krijgen voor het afleggen van een test. Of leerlingen die recht hebben om examens mondeling af te leggen of aan de hand van meerkeuzevragen. Of leerlingen die chronisch vermoeid zijn en een aangepast leertraject volgen. Enzovoort.

1. Kan de minister het volledig onderzoeksvoorstel van het consortium bezorgen?
2. Kan de minister aantonen dat de onderzoekers aandacht hebben voor de noden van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften?
3. Zullen de centrale toetsen zo ontwikkeld, aangeboden en georganiseerd worden dat alle leerlingen eraan kunnen deelnemen?

4. Zullen de reeds bestaande redelijke aanpassingen die tegemoetkomen aan de ondersteuningsbehoeften van een leerling, gegarandeerd blijven bij het afnemen van centrale toetsen?
5. Zal de doelgroep betrokken worden in de vormgeving van toetsen, en op welke manier? Worden organisaties die expertise hebben zoals de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), Unia, het Kinderrechtencommissariaat en Inclusie Vlaanderen, betrokken?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 290 van 11 december 2020

van **ELISABETH MEULEMAN**

1. De door de Vlaamse Regering goedgekeurde meerjarenplanning van het universitair steunpunt "Ontwikkeling van gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen in Vlaanderen" vindt de Vlaams volksvertegenwoordiger als bijlage bij het antwoord op deze vraag.
2. We zullen bij de ontwikkeling en afname van de toetsen ruimschoots aandacht hebben voor de noden van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. In de haalbaarheidsstudie naar de implementatie van de gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen in Vlaanderen die momenteel loopt, wordt onderzocht hoe we dit concreet kunnen realiseren. Op basis van de resultaten van de haalbaarheidsstudie zal ik in overleg met het universitair steunpunt bekijken hoe we dit verder concreet kunnen implementeren.
3. Het is mijn ambitie om zoveel mogelijk leerlingen te laten deelnemen aan de toetsen en het gebruik van redelijke aanpassingen zoveel als mogelijk toe te staan. Zo meten we voor de leerlingen in kwestie het bereiken van de onderwijsdoelen en niet hun beperkingen. Voor bepaalde kinderen en jongeren is de afname van dergelijke toetsen echter geen realistische optie, zoals bijvoorbeeld voor jongeren uit OV1 en OV2 van het buitengewoon onderwijs. Zij kunnen worden vrijgesteld, maar dit geldt niet voor alle leerlingen in het buitengewoon onderwijs.
4. In de haalbaarheidsstudie wordt onderzocht of, en onder welke voorwaarden, leerlingen uit specifieke leerlingengroepen zoals leerlingen met leerproblemen en/of -stoornissen, leerlingen met een individueel aangepast curriculum (IAC), leerlingen die dagelijks redelijke aanpassingen gebruiken en anderstalige nieuwkomers kunnen deelnemen aan de toetsafnames en hoe dat kwaliteitsvol kan gerealiseerd worden. Door de al dan niet deelname van deze leerlingen kunnen bijvoorbeeld schoolresultaten een andere betekenis krijgen. Ook kunnen bijvoorbeeld items anders gaan functioneren wanneer deze in een andere afnamecontext worden afgenomen. Binnen de haalbaarheidsstudie zullen verschillende scenario's worden ontwikkeld die als input kunnen dienen voor het uitschrijven van de richtlijnen rond brede afname en het verlenen van eventuele vrijstellingen. Een centraal aspect dat in elk scenario zal meespelen is de mate waarin het evenwicht tussen de standaardisatie van de afname en de inhoudelijke validiteit van de toets gegarandeerd kan blijven. De scenario's rond de brede afname zullen een overzicht bieden van de verschillende maatregelen die kunnen genomen worden om een zo groot mogelijk aantal leerlingen te betrekken. Dit zal gebeuren door de mogelijkheden en impact te onderzoeken van verschillende factoren, zoals bijvoorbeeld het toelaten van hulpmiddelen als voorleessoftware of andere redelijke aanpassingen (en onder welke voorwaarden), het hanteren van 'universal design' principes bij de toetsontwikkeling, bijkomende taalcontroles van toetsitems, mogelijkheden van adaptief toetsen, of een voorafgaande woordenschat- of taaltoets om na te gaan of leerlingen met een IAC de toets kunnen afleggen. Daarnaast wordt ook ingegaan op strategieën die kunnen worden ingezet om met vrijstellingen om te gaan. Binnen het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen heeft men de laatste jaren ervaring opgebouwd met het toelaten van redelijke aanpassingen binnen gestandaardiseerde toetsing. Ook buitenlandse praktijkvoorbeelden over hoe

met de brede afname wordt omgegaan zullen bijdragen aan de ontwikkeling van brede-afnamescenario's en een bijhorende evaluatiematrix.

5. De uitrol van de gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen in Vlaanderen is een complex proces dat vraagt om een zo breed mogelijke expertise. Het net opgerichte universitaire steunpunt omvat zowat alle expertise m.b.t. toetsontwikkeling en -afname in Vlaanderen. Daarnaast zal een stuurgroep doorheen de looptijd van het Steunpunt de kwaliteit bewaken. De leraren en de leerlingen zijn inderdaad betrokken partij in deze beleidshervorming en daarom heb ik naast de pedagogische begeleidingsdiensten ook de 4 onderwijsvakbonden en de Vlaamse ScholierenKoepel opgenomen in de stuurgroep. Het Steunpunt zal daarnaast zowel voor de toetsen Nederlands als wiskunde een externe expertgroep oprichten waarin naast de overheid ook het onderwijsveld en wetenschappelijke peers vertegenwoordigd zullen zijn. Ik zal erover waken dat ook de expertise op vlak van de noden van specifieke leerlingengroepen benut wordt. Bovendien maken ook de pedagogische begeleidingsdiensten, de Vlaamse ScholierenKoepel en de Vlaamse Onderwijsraad al deel uit van de stuurgroep die de haalbaarheidsstudie opvolgt.

BIJLAGE

[Meerjarenprogramma](#)